

KÖY ENSTİTÜSÜ MEZUNLARI SAHABE DEĞİLDİR

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 12 Nisan 2016 06:20 -

Köye yarayışlı eleman yetiştirmek amacıyla 17 Nisan 1940'ta bir kanunla kurulan Köy Enstitüleri, kuruluşlarının 76. yılı nedeniyle birçok etkinlikle anılıyor. Bu konuda çok kitap da yayımlandı. Mustafa Gazalci'nin önceki ay yayımlanan "**Köy Enstitüleri Sistemi Mezunları Üzerine Bir Araştırma**" (Ankara, 2015, Bilgi Yayınları, 271 sayfa), enstitüyü konu alan kitaplar arasında bir ilk.

Kitap, 1990'dan sonra hayatta olup kendilerine ulaşılabilen 165 enstitü mezununa uygulanan bir anketin sonuçlarını veriyor ve bunları yorumluyor.

40 soruluk enstitü mezunlarının öğrencilik, meslek hayatı, siyasi eğilimlerini belirleme amacını güden anketten sonra 34 soruluk açık uçlu soruda, mezunlardan görüşlerini yazmaları istenmiş. 73 tablo yapılmış.

Anket 25 yıllık bir süreye yayıldığı halde, katılımın neden 165'te kaldığı ve kendilerine anket kâğıdı ulaştığı halde yanıt vermeyenlerin sayısı açıklanmamış. 21 Köy enstitüsünden Pulur yalnız 1, Beşikdüzü 4, İvriz 8 kişi ile temsil edilirken Gönen'in 34 kişi ile temsil edilmesi, örnekleme açısından bir zaaf oluşturuyor. (Ankete yanıt verenlerin daha çok sosyal demokrat politikalarla ilgilenen, yazarın nispeten kolay ulaşabildiği kesim olduğunu düşünüyorum.)

Soruları yanıtız bırakanların yüksek oranda olması (bazılarında üçte bire kadar yükseliyor) enstitü mezunlarının okulları hakkındaki düşüncelerinin saptanmasını zorlaştırıyor. Bütün bunlarla birlikte önerdiği yöntem açısından olsun, üretilen bilgi açısından olsun önemli bir çalışma.

MEZUNLAR NE DİYOR?

Ankete yanıt verenlerin çoğu, Enstitüde okumaktan memnundurlar, enstitülerdeki eğitimi beğenmektedirler. Ama hepsi değil. Enstitüde karınlarının doymadığını, yetersiz öğretmenler

KÖY ENSTİTÜSÜ MEZUNLARI SAHABE DEĞİLDİR

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 12 Nisan 2016 06:20 -

bulunduğunu, gereğinden fazla çalıştırıldıklarını belirtenlerin sayısı da hesaba katılacak orandadır.

1960'lardan başlayarak Köy Enstitüleri, genç kuşaklar tarafından bir efsane bulutuna büründürülmüştür. Bu durum, dönemin siyasi iktidarının devrimci, halkçı olduğu, bu okullarda okuyanların tümünün halkçı ve iyi birer öğretmen olduğu, Enstitüler kapatılmasaydı Türkiye'nin şimdiye kadar çoktan medeni ve kalkınmış bir ülke olacağı, bu nedenle Enstitülerin yeniden açılması, Köy Enstitüsü adıyla açılmıyorsa "Kent Enstitüleri" olarak açılması gerektiği gibi görüşler savunulmuştur.. Türkiye'nin siyasi yapısını, iktidarla eğitimin ilişkisini hesaba katmayan bu yargılar, mezunların da hoşuna gitmiş, 17 Nisan törenlerinde enstitüde aldıkları eğitimin mükemmelliğini övme konusunda birbirleriyle yarış etmişlerdir. Bu toptancılık enstitülerde hiç dayağa başvurulmadığı, mükemmel bir demokrasi ve yönetime katılma olduğunu ileri sürecek kadar ileri gitmiştir.

Bir konuda gerçeğe ulaşabilmek için araştırma yapmanın, bunun yöntemlerinden biri olarak anket uygulamanın ne kadar gerekli olduğuna Gazalci'nin kitabı aydınlatıcı bir örnektir. Bu kitaptan sonra, zamanındaki okullara oranla iyi birer eğitim kurumları olmakla birlikte, Köy Enstitülerinin birer cennet olduğu söylenemeyecek, daha gerçekçi değerlendirmeler yapılacaktır.

Köy Enstitüsü mezunu olduğu için hayatının herhangi bir alanında zorlukla karşılaştığını belirtenler 63 iken, karşılaşmayanların sayısı 92'dir. (10 kişi yanıt vermemiş.) Enstitü mezunu olduğu için askerlikte herhangi bir zorlukla karşılaşanların sayısı 22 iken, karşılaşmayanların sayısı 112'dir. (15 kişi yanıt vermemiş). Bu yanıtlar, enstitü mezunlarının tamamının veya büyük çoğunluğunun siyasi sistemle uyumsuz, radikal devrimciler olduğunu doğrulamıyor. Bununla birlikte enstitü mezunu olduğu için 115'i olumlu tepkiyle karşılanmıştır. Ancak 28'i bundan ötürü olumlu bir tepki almadığını belirtmiş, 22 kişi de soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Bu anket çalışması, enstitülerin 1946'dan sonra CHP ve 1950'den sonra DP iktidarının ileri sürdüğü ve kapatılmalarına gerekçe yapıldığı gibi komünist yetiştirdiği efsanesini de çökertmektedir. 165 mezunun 96'sı hayatının bir evresinde (herhalde emekli olduktan sonra) bir siyasi partiye üye olduğunu 66'sı olmadığını belirtmiş, 3'ü ise soruya yanıt vermemiştir. Bunun hangi parti olduğu sorusuna (birden fazla partiye de üye olunduğu için) 99 işaret konulmuştur. Bunların 75'i CHP, 10'u SHP, 3'ü DSP, 2'si SODEP, 1'i de HP olmak üzere 91'i sosyal demokrat partiler, 2'i merkez sağ partiler, yalnız 5'i sol-sosyalist partilerdir. (TİP 3, TKP 1, ÖDP 1.) üye olmuştur. Bu yanıtlar evreni doğru temsil ediyorsa, Köy Enstitüleri sosyalist değil, CHP'li (Sosyal demokrat) öğretmen yetiştirmiştir. Mezunların üye olduklarını belirttikleri derneklerin başında 38 sayı ile ADD'nin gelmesi de bu kanıyı güçlendiriyor. Yorumcu da enstitü

KÖY ENSTİTÜSÜ MEZUNLARI SAHABE DEĞİLDİR

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 12 Nisan 2016 06:20 -

mezunlarının ana siyasi çizgisinin “sol Kemalist” olarak tanımlanabileceğini belirtiyor. (s. 153)

Mezunlardan Cumhuriyet tarihi boyunca en beğendikleri üç siyasetçi adı yazmaları istenmiş, Birinci sırada adı yazılanlar beklendiği gibi Atatürk (121), İsmet İnönü (21), Bülent Ecevit (5)'tir. Onların yetiştiği 1940-1954 yılları arasında öğretmen okullarında okumuş olanların siyasi tutumlarıyla ilgili bir anket çalışması yapılabilseydi iki kesim arasında bir karşılaştırma yapmak mümkün olabilirdi. Diğer bir ihtimal, o dönemde yetişmiş bütün memurların da zaten aynı ideolojiye sahip olduğu, enstitülülerin onlardan farklı olmadığıdır. Buna karar verdirecek verilerden de yoksunuz.

ENSTİTÜ MEZUNLARINA SAHABE MUAMELESİ

Enstitü mezunları sırf Enstitüde okuduğu için, aydınlar tarafından birer “Sahabe” gibi kabul edilmektedir. Nitekim bir mezunun dediği gibi son yıllarda hep saygı görmektedirler. Bilindiği gibi sahabe, Hazreti Muhammed’le tanışıp konuşma imkânı bulmuş olanlardır ve sonradan bu kişiler kutsallaştırılmıştır. Yurdun çeşitli yerlerinde 17 Nisan toplantılarında kim olursa olsun sırf enstitüsü mezunu olduğu için herkese onur belgesi verildiği olmuştur.

Sonuç olarak, bir konuda sağlıklı görüşler edinebilmek için alan çalışması yapmak gerektiği, bazı yetersizlikler taşısa da Gazalcı'nın bu anketi gösteriyor. Ortaya çıkan gerçek ise mezunları köy enstitülü olmaktan memnun ise de bu mezunların birer “sahabe” olmadığıdır. Bir Doğu düşünme sistemi olarak ezberciliğin ve kutsallaştırmanın hâlâ yaygın olduğu günümüzde bunu kavratmak kolay olmayacaktır. (11.4.2016)